

EIROPAS PADOMES MINISTRU KOMITEJAS IETEIKUMS REC(2006)19
DALĪBVALSTĪM PAR POLITIKU, KURAS MĒRĶIS IR ATBALSTĪT VECĀKU
LABI VEIKTU APRŪPI

*(Pieņēmusi Ministru komiteja 2006. gada 13. decembrī ministru vietnieku 983.
sanāksmē)*

Ministru komiteja, pamatojoties uz Eiropas Padomes statūtu 15. panta b) punkta
noteikumiem;

uzskatot, ka Eiropas Padomes mērķis ir panākt lielāku vienotību starp tās dalībvalstīm,
inter alia veicinot arī kopīgu noteikumu pieņemšanu;

atsaucoties uz Eiropas Padomes darbību bērnu un ģimenes lietās un vēlreiz kopumā
apstiprinot šādus juridiskos dokumentus:

- Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju (ELS Nr. 5), kas aizsargā
ikviena cilvēka, arī bērnu, tiesības;
- Eiropas Sociālo hartu (ELS Nr. 35) un pārskatīto Eiropas Sociālo hartu (ELS Nr. 163),
kurā teikts, ka “ģimenei kā sabiedrības pamatvienībai ir tiesības uz attiecīgu sociālo,
juridisko un ekonomisko aizsardzību, lai nodrošinātu tās pilnvērtīgu attīstību” (16. pants);
- Eiropas Padomes Konvenciju par bērnu tiesību īstenošanu (ELS Nr. 160);
- Konvenciju par bērna saskarsmes tiesībām (ELS Nr. 192);
- šādus Ministru komitejas ieteikumus dalībvalstīm: Nr. R (84) 4 par vecāku atbildību,
Nr. R (85) 4 par vardarbību ģimenē, Nr. R (87) 6 par audžuģimenēm, Nr. R (94) 14 par
saskaņotu un vienotu ģimenes atbalsta politiku, Nr. R (96) 5 par darba un ģimenes dzīves
saskaņošanu, Nr. R (97) 4 par nepilno ģimeņu labklājības nodrošināšanu un veicināšanu,
Nr. R (98) 8 par bērnu līdzdalību ģimenes un sabiedrības dzīvē, Rec(2005)5 par to bērnu
tiesībām, kas ievietoti audzināšanas iestādēs, un Rec(2006)5 par Eiropas Padomes rīcības
plānu, kura mērķis ir veicināt personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un šo personu
pilnīgu iesaistīšanos sabiedrības dzīvē un uzlabot personu ar invaliditāti dzīves kvalitāti
Eiropā laika posmā no 2006. līdz 2015. gadam;

paturot prātā Pārskatīto sociālās kohēzijas stratēģiju, kurā teikts, ka tieši ģimenē mēs pirmo reizi saskaramies ar sociālās kohēzijas principiem un tos apgūstam un ka, izstrādājot un īstenojot sociālās kohēzijas stratēģiju, jācenšas atbalstīt ģimenes, vienlaikus pilnībā respektējot privātās dzīves neaizskaramību un pilsoniskās sabiedrības autonomiju;

atsaucoties uz šādiem Parlamentārās asamblejas ieteikumiem: 751 (1975) par vecāku vietu un atbildību mūsdienu ģimenē un par sabiedrības atbalstu viņiem, 1074 (1988) par ģimenes atbalsta politiku, 1121 (1990) par bērnu tiesībām, 1443 (2000) par bērnu tiesību ievērošanu starptautiskās adopcijas procesā, 1501 (2001) par vecāku un pedagogu pienākumiem bērnu izglītības jomā, 1551 (2002) par 21. gadsimta sabiedrības veidošanu kopā ar bērniem un viņu labā: Eiropas stratēģijas attiecībā uz bērniem (Ieteikums 1286 (1996)) īstenošanas pārraudzība, 1639 (2003) par starpniecību ģimenes konfliktsituācijās un dzimumu līdztiesību, 1666 (2004) par aizliegumu izmantot miesas sodu pret bērniem visā Eiropā, 1698 (2005) par audzināšanas iestādēs ievietoto bērnu tiesībām, kas papildina Parlamentārās asamblejas Ieteikumu 1601 (2003);

uzsverot to, cik liela nozīme ir Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijai par bērnu tiesībām, kuru parakstījušas visas Eiropas Padomes dalībvalstis un kuras pamatprincipi, audzinot bērnus, vienmēr jāievēro;

atsaucoties uz Trešo Eiropas Padomes valstu un valdību vadītāju augstākā līmeņa sanākumi (Varšavā, Polijā, 2005. gada maijā) un saistībām, ko minētie vadītāji uzņēmušies, proti, pilnībā ievērot prasības, kas noteiktas Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijā par bērnu tiesībām, efektīvi sekmēt bērnu tiesību ievērošanu un veikt konkrētus pasākumus, lai izskaustu jebkādu vardarbību pret bērniem, kā arī uz programmu “Veidosim Eiropu bērniem un kopā ar bērniem”, kas oficiāli uzsākta Monako 2006. gada 4. un 5. aprīlī;

atsaucoties uz Eiropas ģimenes lietu ministru 28. sesijas noslēguma ziņojumu un politisko paziņojumu (Lisabonā, Portugālē, 2006. gada 16.–17. maijā) un jo īpaši:

– atzīstot, ka, lai gan vecāku veiktā aprūpe ir saistīta ar ģimenes privāto dzīvi, tā tomēr ir jāuzskata arī par valsts politikas jomu un ka ir jādara viss nepieciešamais, lai palīdzētu vecākiem aprūpēt bērnus un radītu nepieciešamos priekšnoteikumus vecāku labi veiktai aprūpei;

– atgādinot, ka Eiropas ģimenes lietu ministri ir apņēmušies Eiropas Padomē veicināt un ievērot kopēju Eiropas politiku ģimenes lietās un bērnu tiesību jomā;

atzīstot, ka bērns ir persona un viņam ir tiesības, tostarp tiesības uz aizsardzību un līdzdalību, kā arī tiesības paust savus uzskatus un tikt uzklausītam;

atgādinot, ka valsts iestādēm ir būtiska nozīme atbalsta sniegšanā ģimenēm un jo īpaši vecākiem, par ko liecina trīs ģimenes atbalsta politikas pamatelementi, proti, valsts pabalstu un nodokļu politika, pasākumi darba un ģimenes dzīves saskaņošanai un bērnu aprūpes un citu pakalpojumu nodrošināšana;

uzskatot, ka ģimene ir sabiedrības pamatvienība un ka vecāku veiktā aprūpe ir ļoti nozīmīga gan mūsdienu sabiedrībai, gan tās nākotnei;

apzinoties to, ka mūsdienās ģimenēm ir jāsaskaras ar daudzām pārmaiņām un grūtībām, kā dēļ vecāku stāvoklim būtu jāpiešķir lielāka nozīme un vecāki būtu vairāk jāatbalsta, jo šāds atbalsts ir ļoti būtisks gan bērniem un viņu vecākiem, gan sabiedrībai kopumā;

atzīstot, ka atbalsta sniegšanā bērniem, viņu vecākiem un ģimenēm sava nozīme ir pilnīgi visiem sabiedrības slāņiem;

uzskatot, ka valsts iestādes sadarbībā ar dažādu tautsaimniecības nozaru un sociālo jomu pārstāvjiem un pilsonisko sabiedrību, atbalstot vecāku veikto aprūpi, var palīdzēt īstenot nodrošināt sabiedrībai veselīgāku un laimīgāku nākotni un uzlabot ģimenes dzīves kvalitāti;

apzinoties to, ka šajā jomā vajadzīga saskaņota starpnozaru pieeja;

vēloties sekmēt vecāku labi veikto aprūpi, jo tā ir būtiska vecāku veiktās aprūpes atbalsta pasākumu daļa un veids, kā nodrošināt bērnu tiesību ievērošanu un piemērošanu,

iesaka dalībvalstu valdībām:

– atzīt, ka ģimenēm un tam, kā tiek pildīti vecāku pienākumi, ir izšķiroša nozīme, un radīt nepieciešamos priekšnoteikumus vecāku labi veiktai aprūpei, kas notiek, ņemot vērā bērna labākās intereses un tiesības;

– pieņemt attiecīgus normatīvos aktus un veikt visus atbilstošos administratīvos, finansiālos un citus pasākumus, ievērojot šā ieteikuma pielikumā izklāstītos principus.

Ieteikuma Rec(2006)19 pielikums

1. Definīcijas

Šajā ieteikumā termins:

“vecāki” attiecas uz personām, kurām ir vecāku vara vai atbildība;

“vecāku veiktā aprūpe” attiecas uz visiem tiem pienākumiem, kas vecākiem jāuzņemas, lai aprūpētu un izaudzinātu bērnus. Vecāku veiktās aprūpes pamatā ir vecāku un bērnu attiecības, un tā ietver tiesības un pienākumus, kas jāīsteno, lai nodrošinātu bērna attīstību un pašrealizāciju;

“vecāku labi veikta aprūpe” attiecas uz vecāku rīcību, kuras pamatā ir bērna intereses un kuras mērķis ir audzināt bērnu un uzticēt viņam noteiktu atbildību, un kura nav vardarbīga, ļauj bērnam izjust gan atzinību, gan atbalstu un nosaka orientierus, kas palīdz bērnam pilnvērtīgi attīstīties.

2. Politikas un pasākumu pamatprincipi

Īstenojot vecāku veiktās aprūpes atbalsta politiku un pasākumus:

- i) jābalstās uz tiesībām, proti, jāuzskata, ka vecākiem un bērniem ir gan tiesības, gan pienākumi;
- ii) jābalstās uz ieinteresēto personu brīvprātīgi veiktu izvēli, izņemot tos gadījumus, kad valsts iestādēm jāiejaucas, lai aizsargātu bērnu;
- iii) jāatzīst, ka, ciktāl tas ir bērna interesēs, par bērnu pirmām kārtām ir atbildīgi viņa vecāki;
- iv) bērni un viņu vecāki jāuzskata par sabiedrotajiem, attiecīgi viņus iesaistot tādu pasākumu izstrādē un īstenošanā, kas uz tiem attiecas;
- v) vienlīdz jāiesaista abi vecāki, ņemot vērā to, ka viņi viens otru papildina;
- vi) jānodrošina vienādas iespējas visiem bērniem neatkarīgi no viņu dzimuma, statusa, spējām vai ģimenes situācijas;
- vii) jāņem vērā, ka tas, vai vecāku veiktā aprūpe būs laba, daudzējādā ziņā atkarīgs no tā, vai ir sasniegts pietiekami augsts dzīves līmenis;
- viii) jābūt pilnīgi skaidram priekšstatam par to, kas ir vecāku labi veikta aprūpe;
- ix) šai politikai un pasākumiem jābūt paredzētiem vecākiem un citām personām, kurām ir būtiski pienākumi pret bērnu viņa aprūpes, veselības, izglītības vai sociālajā jomā un kurām arī ir jāievēro vecāku labi veiktas aprūpes principi;
- x) jāizvēlas plurālistiska pieeja, tādējādi atzīstot, ka pastāv ļoti dažādi vecāku veiktās aprūpes veidi un dažādas ģimenes situācijas;
- xi) pret vecāku potenciālu attieksmei jābūt pozitīvai, it īpaši sekmējot rosinošus pasākumus;
- xii) jāplāno ilgtermiņa rīcība, lai nodrošinātu politikas stabilitāti un nepārtrauktību;
- xiii) jā rūpējas par to, lai valsts vai federālā līmenī būtu pēc iespējas mazāk kopīgu pamatnoteikumu, tādējādi palīdzot vietējā līmenī nodrošināt vienlīdz augstus standartus, un par to, lai vietējā līmenī būtu pieejamas iestādes, kas īsteno vecāku veiktās aprūpes atbalsta pasākumus;

xiv) jānodrošina starpministriju sadarbība, veicinot un saskaņojot visu iesaistīto ministriju, struktūrvienību un aģentūru darbību šajā jomā, lai īstenotu saskaņotu un visaptverošu politiku;

xv) minētā politika un pasākumi jāsaskaņo starptautiskā līmenī, t. i., jāveicina zināšanu, pieredzes un labas prakses apmaiņa par vecāku labi veiktas aprūpes pamatnostādņu piemērošanu.

3. Mērķi

Valdībām vecāku labi veiktas aprūpes atbalsta politika un programmas jāorganizē tā, lai īstenotu trīs mērķus, proti:

i) lai radītu vecāku labi veiktai aprūpei nepieciešamos priekšnoteikumus, t. i., lai visiem, kas audzina bērnus, būtu pieejami pietiekami kvalitatīvi un daudzveidīgi materiālie, psiholoģiskie, sociālie un kultūras resursi un lai sabiedrības attieksme un dominējošais dzīves modelis nebūtu pretrunā vajadzībām, kādas ir vecākiem un ģimenēm, kurās aug bērni;

ii) lai vecāku labi veiktai aprūpei netiktu likti nekādi šķēršļi neatkarīgi no to iemesliem. Nodarbinātības politikai jābūt tādai, lai ģimenes dzīvi būtu vieglāk saskaņot ar darbu;

iii) lai vecāku labi veiktā aprūpe tiktu sekmēta, informējot par to sabiedrību un darot visu iespējamo, lai tā kļūtu par realitāti. Lai vecāku veiktās aprūpes atbalsta politika būtu efektīva, valsts iestādēm ir jāatbalsta iniciatīvas, kuru mērķis ir informēt cilvēkus par to, cik vērtīga un nozīmīga ir vecāku labi veikta aprūpe. Valdībām jāuzņemas iniciatīva veicināt sabiedrības informētību par vecāku veiktās aprūpes jautājumiem un noregulēt iesaistīšanos vecāku veiktās aprūpes programmās. Turklāt informatīvajos materiālos jāatspoguļo dažādi vecāku veiktās aprūpes veidi, lai atšķirīga pieeja netiktu uztverta kā kaut kas nosodāms.

Politikas un pasākumu mērķim ir jābūt harmoniskai bērna attīstībai (visās jomās) un pozitīvai attieksmei pret bērnu, pienācīgi ievērojot viņa pamattiesības un cieņu. Par prioritāti jāuzskata attiecīgu pasākumu veikšana, lai izskaustu nevērīgu un ļaunprātīgu attieksmi pret bērnu, kā arī fizisku vai psiholoģisku vardarbību pret viņu (tostarp pazemošanu, cieņu aizskarošu izturēšanos un miesas sodus).

Turklāt ir ļoti svarīgi īstenot un pilnveidot atbilstošu politiku, kas palīdzētu mainīt sabiedrības attieksmi un dzīves modeli, lai pilnīgāk tiktu ņemtas vērā bērnu, vecāku un ģimeņu vajadzības, un jo īpaši sekmēt tādas darba vides izveidi un pakalpojumu ieviešanu, kas būtu labvēlīgi ģimenei.

4. Bērnu tiesību iekļaušana valsts politikā

Valsts atbalsta politikai, kas attiecas uz vecāku veikto aprūpi, ir jāietver ar bērnu saistīti jautājumi, ievērojot visu bērnu vajadzības un intereses un pievēršot īpašu uzmanību tam, kā bērnu vajadzības mainās atkarībā no viņu vecuma, spējām, un brieduma pakāpes. Tālab ikvienam neatkarīgi no konteksta ir jāievēro principi, kas ietverti Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijā par bērnu tiesībām; tie savā darbā jāievēro visām valsts un privātajām iestādēm un organizācijām, kas darbojas šajā jomā, jo īpaši šādas tiesības un vispārējie principi:

- i) tiesības netikt diskriminētam;
- ii) princips, ka pirmām kārtām jāņem vērā bērna intereses;
- iii) bērna tiesības dzīvot un attīstīties;
- iv) bērna tiesības uz līdzdalību, tiesības paust savus uzskatus, tikt uzklautam, saņemt informāciju un iestāties asociācijās un citās organizācijās;
- v) tiesības uz aizsardzību un aprūpi.

Tāpēc ir svarīgi, lai bērns augtu labvēlīgā ģimenē un pozitīvā gaisotnē.

5. Vecāku atbildības, tiesību un pienākumu ievērošana

Bērna interesēs jāņem vērā arī vecāku tiesības, piemēram, tiesības saņemt no valsts iestādēm atbilstošu palīdzību vecāku pienākumu pildīšanā. Tam, ka abi vecāki ir vienādi atbildīgi par bērnu un dalās šajā atbildībā, ir liela nozīme bērna personības harmoniskā attīstībā.

Sevišķa uzmanība jāpievērš tam, cik svarīgi bērnu aprūpē un audzināšanā iesaistīt tēvus, īpaši ņemot vērā dzimumu vienlīdzības principu, to, kā ģimeni ietekmē darba un ģimenes dzīves saskaņošana, un ģimeņu iziršanu, kuras dēļ tēvi bieži vien dzīvo šķirti no saviem bērniem.

6. Politikas un pasākumu pamatelementi

Vecāku labi veiktas aprūpes atbalsta politika būs efektīvāka, ja tās pamatā būs konsultācijas un dialogs ar vecākiem un vecāku labprātīga iesaistīšanās un līdzdalība, lai panāktu patiesu partnerību. Papildus šā ieteikuma 4. un 5. punktā norādītajiem jāmin arī šādi pamatelementi:

6.1. Vecāku atbalstīšana

i) Līdztekus pasākumiem, ko vecāku atbalstīšanai un atbalsta pasākumu pilnveidošanai ierosinājušas veikt valsts iestādes, jānovērtē un jāveicina arī citu iestāžu, piemēram, pašvaldību, sociālās nodrošināšanas iestāžu un asociāciju sniegtais atbalsts.

ii) Attiecīgā politika jāizstrādā tā, lai vecāku veiktā aprūpe tiktu atbalstīta šādos trīs līmeņos:

– neoficiālā līmenī, radot jaunas un stiprinot jau esošās sociālās saiknes un veicinot jaunu saikņu veidošanos starp vecākiem un viņu ģimenes locekļiem, kaimiņiem un draugiem;

– daļēji oficiālā līmenī, atbalstot vecāku un bērnu asociācijas un nevalstiskās organizācijas, kas darbojas šajā jomā, kā arī palīdzot dažādām pašpalīdzības grupām un citām sabiedriskajām grupām un dienestiem;

– oficiālā līmenī, uzlabojot sabiedrisko pakalpojumu pieejamību.

6.2. Atbalsts sabiedrības izglītošanai bērnu tiesību un vecāku labi veiktas aprūpes jomā

- i) Vecāki ir jāmudina uzzināt vairāk par savu lomu (un to, kā tā mainās), par bērnu tiesībām un par savu atbildību un pienākumiem, kas no tām izriet, kā arī par savām tiesībām.
- ii) Valdībām jāizstrādā visaptverošas pamatnostādnes un konkrētas programmas, lai palīdzētu vecākiem tikt galā sarežģītās situācijās, atrisināt konfliktus un savaldīt dusmas, izmantojot nevardarbīgas metodes un starpniecību.
- iii) Jāatbalsta programmas, kuru mērķis ir novērst jebkādu ļaunprātīgu izturēšanos pret bērniem. Vecāki ir jāinformē par šo nopietno problēmu un par to, kā tā ietekmē bērna attīstību.
- iv) Arī bērniem jā māca, kādas ir viņu tiesības un pienākumi, lai viņiem radītu priekšstatu par to, kas ir vecāku labi veikta aprūpe un kāda ir šādas aprūpes nozīme bērnu dzīvē.

6.3. Darba un ģimenes dzīves saskaņošana

- i) Valsts iestādēm ir jārada vajadzīgie priekšnoteikumi, savukārt darba devēji ir jāmudina attiecīgi rīkoties, lai nodrošinātu labāku ģimenes dzīves saskaņošanu ar darbu, šim nolūkam izmantojot gan tiesību normas, gan citus līdzekļus (piemēram, elastīgu darba laiku, darba laika saskaņošanu ar stundu laiku skolās, atvaļinājumu piešķiršanas kārtību, dažādus kvalitatīvus bērnu aprūpes pakalpojumus, pasākumus, kas dotu iespēju aprūpēt bērnus invalīdus un slimus bērnus utt.).
- ii) Darba devēji un darbinieki ir jāmudina kopīgi apspriest un izstrādāt stratēģijas, kas īpaši pielāgotas konkrēta uzņēmuma un tā darbinieku vajadzībām.
- iii) Labas prakses piemēri darba devējiem ļauj pārliecināties par to, ka, īstenojot uzņēmumā visaptverošu darba un ģimenes dzīves saskaņošanas politiku, ieguvēji ir pilnīgi visi.

6.4. Politika vietējā līmenī

Pasākumi, kas tiek veikti vietējā līmenī, ir īpaši svarīgi, jo tie precīzāk atbilst attiecīgās iedzīvotāju grupas vajadzībām un īpatnībām. Lai sniegtu ģimenēm kvalitatīvākus pakalpojumus un apzinātu pieejamos resursus, kā arī tos pēc iespējas labāk izmantotu,

nepieciešama sadarbība un saskaņota rīcība gan valsts vai federālā un vietējā līmenī, gan starp valsts, federālajām un vietējām iestādēm. Turklāt, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret visām ģimenēm, administratīvajām procedūrām, kas saistītas ar pakalpojumu sniegšanu, ir jābūt pietiekami elastīgām.

7. Politikas un pasākumu mērķgrupu noteikšana un izvēle

Īpaša uzmanība jāpievērš sliktiem sociālajiem un ekonomiskajiem apstākļiem un ģimenes krīzēm, jo šajos gadījumos nepieciešama specifiskāka palīdzība.

Turklāt papildus vispārējai politikai ir jāīsteno arī konkrētu mērķu sasniegšanai un konkrētām mērķgrupām domāti pasākumi. Dažās situācijās un dažos dzīves posmos bērnu aprūpi veikt ir grūtāk. Dažādās valstīs situācija var atšķirties, taču kopumā īpaša uzmanība jāpievērš vajadzībām, kas ir šādām grupām:

- i) jaunajiem vecākiem;
- ii) vecākiem pusaudžu vecumā;
- iii) ģimenēm ar īpašām vajadzībām;
- iv) ģimenēm, kas dzīvo sliktos sociālekonomiskos apstākļos.

Ja vecāki ir šķīrušies vai nedzīvo kopā, atbalsta politikai jābūt īpaši vērīgai uz to, lai bērni saglabātu saikni ar abiem vecākiem, ja vien tas nav pretrunā bērnu interesēm. Jānodrošina iespēja saņemt speciālista konsultācijas un īpaša uzmanība jāpievērš tiem gadījumiem, kad vecāki ir no dažādām kultūrām vai kad atšķiras to tautība.

Valsts iestādēm jāveicina un jāatvieglo ģimeņu savstarpējās palīdzības grupu tīklu veidošanās un jārūpējas par to, lai vecākiem būtu, kur satikties un pārrunāt jautājumus, kas saistīti ar vecāku veikto aprūpi, vajadzības gadījumā diskusijās iesaistot arī speciālistus, kā arī jāsniedz vecākiem piemēroti atbalsta pakalpojumi, piemēram, jāizveido bezmaksas uzticības tālrunis un konsultāciju dienests.

8. Vecāku veiktā aprūpe sociālās atstumtības apstākļos

Sociālās atstumtības apstākļos vai tad, ja ģimenei draud sociālā atstumtība, vecākiem bērnus aprūpēt var būt īpaši grūti, tāpēc šādā situācijā nonākušo bērnu un ģimeņu vajadzībām jāpievērš sevišķa uzmanība, jo īpaši šādiem aspektiem:

- i) ja vajadzīgs, jānodrošina ilgtermiņa atbalsts, lai palīdzētu viņiem sasniegt tādus pašus rezultātus, kādus sasniedz citi bērni un citas ģimenes; šim atbalstam jātiek sniegtam mājās vai vietās, ko šīs ģimenes bieži apmeklē; turklāt jāņem vērā tas, ka sociālās atstumtības gadījumos vecāki, iespējams, baidās no sociālajiem dienestiem un jo īpaši no tā, ka viņiem varētu atņemt bērnus;
- ii) jānodrošina pietiekami līdzekļi vecāku atbalstam, kā arī tam, lai viņi varētu iegūt zināšanas, kas vajadzīgas, lai pildītu savus pienākumus pret bērniem;
- iii) jāgarantē iespēja īstenot sociālās tiesības (tostarp tiesības saņemt atbilstošu atalgojumu, tiesības uz veselību, izglītību, mājokli un darbu) un iespēja saņemt tikpat kvalitatīvus mērķa pakalpojumus, kādi tiek sniegti citām ģimenēm;
- iv) jāraugās, lai ģimenes un bērni, kas cieš no sociālās atstumtības, netiktu vērtētas atrauti no sociālās vides, kurā tie atrodas (tostarp no paplašinātās ģimenes, vietējās sabiedrības un pazuņu loka) un atbilstoši savām vajadzībām saņemtu tikpat kvalitatīvus pakalpojumus, arī vietējos pakalpojumus, kā citas ģimenes;
- v) jāveido uzticības un palāvības pilnas attiecības ar šīm ģimenēm un jāpalīdz vecākiem atkal kļūt par savas dzīves noteicējiem;
- vi) jāorganizē kopīgas mācības speciālistiem un vecākiem, lai palīdzētu abām pusēm vienai otru labāk iepazīt un saprast, lai kopīgi plānotu savu turpmāko rīcību, kas būtu bērnu interesēs, un speciālistiem būtu iespēja uzzināt vairāk par to, ko šīm ģimenēm nākas piedzīvot un ko tās vēlētos sasniegt, lai pēcāk koncentrētu savu darbību tieši uz šiem “ģimenes plāniem”;
- vii) jānodrošina individuāls un kolektīvs atbalsts speciālistiem, lai viņi varētu uzlabot savas iemaņas darbā ar cilvēkiem, kas nonākuši ļoti sarežģītās situācijās, un varētu attiecīgi rīkoties, lai izstrādātu un ieviestu jaunas metodes;
- viii) jāveic *ad hoc* pasākumi, lai nepieļautu migrantu ģimeņu atstumšanu;

ix) nedrīkst pieļaut tādu administratīvo praksi un pasākumus, kuru laikā bērni un viņu vecāki tiek pazemoti, jo pret tiem izturas citādi tikai tāpēc, ka viņu ģimene ir nabadzīgāka par citām;

x) jāveic pasākumi, lai novērstu to, ka bērni pamet mācības, jo tie ir efektīvs līdzeklis cīņā pret grūtībām, ar kurām saskaras viņu ģimenes.

9. Kvalitātes pamatnostādnes speciālistiem

Lai piemērotu iepriekšminētās tiesības un principus, jānosaka attiecīgi kritēriji un standarti. Turklāt jānosaka speciālistu un praktiķu (tostarp to, kuru darbība nav tieši saistīta ar bērniem, bet varētu ietekmēt bērnu tiesības) darbības un sniegto pakalpojumu ievirze, izstrādājot tādas vadlīnijas kā Eiropas Padomes pamatnostādnes par vecāku labi veiktu aprūpi un īpaši uzsverot:

i) taisnīguma un pieejamības principu, kuram jābūt visu veikto pasākumu pamatā;

ii) speciālistu un vecāku partnerības un vecāku līdzdalības principu. Lai kļūtu par partneriem, speciālistiem jārespektē vecāku pieredze un zināšanas par saviem bērniem;

iii) partnerības principa attiecināšanu arī uz dažādu iestāžu sadarbību un rīcības saskaņošanu starpnozaru līmenī, šim nolūkam skaidri nosakot katrai struktūrvienībai uzticēto darbības jomu, rūpējoties par kopīgu resursu izmantošanu un darbojoties savstarpēji saistītu mācību programmu tīklā;

iv) rūpes par to, lai, sniedzot visaptverošus pakalpojumus, tiktu nodrošināts atbalsts un palīdzība, taču vienlaikus tiktu atbalstīta arī ģimenes iniciatīva, nepieļaujot pārmērīgu atkarību no sniegtās palīdzības. Tāpēc jāpalīdz ģimenēm izmantot savu potenciālu un pieejamos resursus. Tas nozīmē arī to, ka speciālistiem ir jāatbalsta vecāki, viņus nedz nosodot, nedz pazemojot;

v) vecāku pašapziņas celšanu, viņu kompetences un potenciāla vairošanu un vecāku motivēšanu iegūt informāciju un apgūt jaunas prasmes;

vi) to, lai bērni, it īpaši ļoti mazi bērni un bērni, kuriem ir saskarsmes grūtības, varētu brīvi paust savas jūtas un vajadzības;

vii) pakalpojumu un profesionālās prakses nozīmi, sevišķu uzmanību pievēršot

– attiecīgo speciālistu rūpīgai sagatavošanai;

- pastāvīgai speciālistu vērtēšanai (gan citu sniegtam vērtējumam, gan pašvērtējumam);
- pasākumu nepārtrauktībai;
- pasākumiem, kas balstīti uz izpratni par bērniem, ģimenēm un apstākļiem, kuros tās dzīvo;

viii) atbilstošu metožu izstrādi, lai identificētu riska faktorus, kuri varētu apdraudēt vecāku veikto bērnu aprūpi; par šīm metodēm jāinformē sociālie un medicīnas darbinieki, kā arī cilvēki, kas strādā ar bērniem un jauniešiem, skolotāji un bērnu aprūpes darbinieki, lai viņi turpmāk prastu noteikt, kurām ģimenēm šajā ziņā radušās problēmas, un varētu tām palīdzēt. Dienestiem, kas atbalsta ģimenes, arvien jācenšas saskaņot savu rīcību;

ix) nepieciešamību pasākumus, kuru mērķis ir vajadzības gadījumā šķirt bērnu no viņu vecākiem, saskaņot ar darbu, ko veic ar bērna izcelsmes ģimeni (īpaši sadarbojoties ar bērna vecākiem), lai ģimene varētu sagatavoties vai labāk sagatavoties šim solim un uztvert to kā pasākumu, ko veic bērna interesēs. Visi šādi pasākumi tiek veikti, lai bērns, ja vien tas ir iespējams, atgrieztos ģimenē.

10. Vide skolās un bērnu aprūpes iestādēs

Palīdzību vecākiem, ko sniedz saistībā ar bērnu skološanu, ir jācenšas saistīt ar atbalstu vecāku veiktajai aprūpei (jo īpaši tajos gadījumos, kad bērniem trūkst ciešas piesaistes videi, kurā tie dzīvo, vai pastāvīgas mājvietas, piemēram, romu jeb čigānu vai migrantu bērniem); jāveicina integrācija bērnu aprūpes iestādēs un skolās, kā arī dialogs starp vecākiem un bērnu aprūpes un izglītības iestādēm, sevišķu uzmanību pievēršot ģimenēm, kas nonākušas sarežģītās situācijās, un ģimenēm, kurām ir īpašas vajadzības.

11. Būtiska informācija vecākiem un visiem pārējiem, kas ir atbildīgi par bērniem un viņu audzināšanu

Visiem vecākiem un personām, kas ik dienas aprūpē bērnus un ir iesaistīti to audzināšanā (piemēram, bērnu uzraudzītājiem vai skolu personālam), ir jābūt informētiem par vecāku labi veiktu aprūpi. Sniedzot šo informāciju, jāskaidro, kā cienīt bērnu kā personu un kā veicināt bērna līdzdalību, vienlaikus ņemot vērā gan vecāku tiesības, gan pienākumus. Sagatavojot šo būtisko informāciju, jāapspriežas ar visām ieinteresētajām personām un jo īpaši ar vecākiem, pakalpojumu sniedzējiem un bērniem, turklāt jāpārbauda, vai šī informācija ir efektīva un vai to ņem vērā.

12. Starptautiskā sadarbība

Ir jāveic attiecīgi pasākumi, lai uzlabotu starptautisko sadarbību un veicinātu labas prakses apmaiņu vecāku veiktās aprūpes jomā.